

Vergaderjaar 2018–2019

25 422

Opwerking van radioactief materiaal

Nr. 252

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 februari 2019

Tijdens het VAO van 13 december 2018 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de brand die op 6 december 2018 heeft plaatsgevonden in de splijtstoffabriek Advanced Nuclear Fuels GmbH (ANF) in Lingen, Duitsland (Handelingen II 2018/19, nr. 36, item 10). Met deze brief geef ik mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid invulling aan deze toezegging.

Feiten over de brand in Lingen

Op 6 december 2018 is rond 19.30 uur een brand ontstaan bij de splijtstoffabriek Advanced Nuclear Fuels GmbH (ANF) in Lingen, Duitsland. De splijtstoffabriek bevindt zich hemelsbreed op ruim 1 km afstand van de kerncentrale Emsland. Anders dan door sommige media werd bericht, was er geen sprake van brand in de kerncentrale. De brand bedreigde de centrale niet. De fabriek en de kerncentrale zijn twee verschillende bedrijven op verschillende bedrijfsterreinen met verschillende eigenaren.

De brand vond plaats in een laboratorium behorend bij het gebouw waar splijtstofelementen worden geproduceerd. De meetsystemen van de installatie en de brandweer in Duitsland hebben vastgesteld dat er geen radioactieve stoffen in het milieu zijn vrijgekomen.

Splijtstoffabriek ANF en de splijtstof

De splijtstoffabriek ANF is een vestiging van het Franse Framatome (voormalig Areva) en produceert splijtstofelementen voor kerncentrales. In de fabriek wordt uranium vanuit Frankrijk aangevoerd, in vorm geperst en in splijtstofstaven gestapeld waarmee splijtstofelementen worden samengesteld. Er vindt geen andere verwerking van uranium plaats.

De splijtstof zelf (uranium) is onbestraald en licht radioactief. Pas na toepassing in een kerncentrale ontstaan radioactieve splijtingsproducten

zoals cesium en jodium. Deze radioactieve stoffen komen niet in de splijtstoffabriek voor en zijn dus ook niet vrijgekomen bij de brand. De risico's van deze fabriek zijn dan ook van veel lagere orde dan die van een kerncentrale.

INES inschaling

De Duitse toezichthouder (**Niedersächsische Ministerium für Umwelt, Energie, Bauen und Klimaschutz, MU Nedersaksen**) heeft bij de ANVS aangegeven dat deze ongewone gebeurtenis voorlopig is ingeschaald op niveau INES-0¹: een kleine afwijking zonder veiligheidsconsequenties. In het nu lopende onderzoek, uitgevoerd door de Duitse toezichthouder, worden oorzaak, mogelijke gevolgen en eventueel noodzakelijke aanpassingen in beeld gebracht om dergelijke incidenten in de toekomst te kunnen voorkomen.

Tijdljn

De hier onderstaande tijdljn geeft in het kort de relevante gebeurtenissen weer rondom de brand in Lingen.

6 december

- Rond 19:30 is de brand ontstaan.
- Rond 19:45 wordt de brand gemeld bij de brandweer in Lingen (DE), deze rukt grootschalig uit (ongeveer 150 personen).
- Rond 21:15 geeft de brandweer Lingen sein brand meester.
- 21:30: de woordvoerder van de fabriek geeft aan dat het een brand betreft in het «niet-nucleaire» deel van de installatie. Vanaf dat moment berichten media ook over de brand.
- 21:30 de Veiligheidsregio Twente neemt contact op met de Leistelle Meppen om mediaberichten te verifiëren.
- 21:31: de Duitse autoriteiten melden aan het Nationaal Crisiscentrum (NCC, ministerie Justitie en Veiligheid) en de Veiligheidsregio Twente dat er een brand in het laboratoriumgedeelte van de splijtstoffabriek heeft plaatsgevonden, die inmiddels geblust is.
- 21:40: het NCC meldt incident telefonisch door aan de ANVS.
- 21:45: Leistelle Meppen meldt aan de Veiligheidsregio Twente en NCC dat het een kleine brand betrof en dat de brand onder controle is.
- 21:46: het NCC mailt deze informatie door aan onder meer de ANVS en de Veiligheidsregio's Twente, Noord en Oost-Gelderland en IJsselland.
- 22:05: het NCC meldt aan de ANVS dat, volgens een twitterbericht van de gemeente Lingen, de brand is geblust en er geen gewonden zijn.
- 22:20: de Veiligheidsregio Twente beantwoordt enkele persvragen.
- 22:24: Duitse autoriteiten melden aan het NCC dat er geen besmetting is waargenomen. Het NCC stuurt dit om 22:30 door aan de ANVS.
- 23:15: het NCC ontvangt een nader update van de Duitse autoriteiten.
- 23:19: het NCC mailt de nadere informatie door aan de eerder geïnformeerde partijen (zie 21:46).
- 23:30: de ANVS communiceert, op basis van de verkregen en geverifieerde informatie, via de website en twitter dat de brand niet in de kerncentrale Emsland plaatsvond, er geen radioactieve stoffen zijn gemeten en dat er geen noodzaak is tot het nemen van maatregelen.

¹ De «INES-schaal» (International Nuclear and Radiological Event Scale, Internationale schaal van nucleaire gebeurtenissen) werd ingevoerd in 1990 door het Internationaal Atoomenergie-agentschap (IAEA) om eenduidig naar het publiek te kunnen communiceren over de ernst van een kernongeval of incident in een nucleaire installatie. De schaal kent acht niveaus, van 0 («onregelmatigheid zonder gevolgen voor de veiligheid») tot en met 7 («grootschalig ongeval»).

7 december

- 9:15: MU Nedersaksen bevestigt aan de ANVS dat er geen radioactieve stoffen zijn vrijgekomen bij de brand.
- De ANVS heeft contact met de Veiligheidsregio Twente in verband met inhoudelijke afstemming over de berichtgeving (via website en twitter) om het publiek te informeren.

11 december

- Anders dan eerder (6 december) gemeld, geeft de woordvoerder van de splijtstoffabriek nu aan dat de brand in een «nucleair» laboratorium plaatsvond. De brand was in een laboratorium van de splijtstoffabriek, maar niet in de fabricageruimte. In dit laboratorium worden geringe hoeveelheden uranium gehanteerd.
- Gedurende de dag pakken Nederlandse media het nieuwe bericht op. Na contact met de Veiligheidsregio Twente en de ANVS specificeren de media dat de brand niet in de kerncentrale was, maar in de splijtstoffabriek.
- Ca. 19.00 uur: de Veiligheidsregio Twente publiceert een aanvullend bericht op hun website om de verwarring weg te nemen.

12 december

- De ANVS heeft opnieuw contact met MU Nedersaksen dat bevestigt de voorlopige INES-0 inschaling.

13 december

- Tegenstanders van de kerncentrale in het Duitse Lingen houden om 16.00 uur een demonstratie (wake). De aandacht richt zich volgens nieuwsberichten op de informatievoorziening.

21 december

- Het MU Nedersaksen brengt een persbericht uit (145/2018). Het persbericht meldt dat er geen radioactieve stoffen zijn vrijgekomen in het milieu.

De Veiligheidsregio Twente heeft aangegeven dit incident te gaan evalueren en daarbij in ieder geval de ANVS, het DCC IenW en het NCC (JenV) te zullen betrekken. De uitkomsten van deze evaluatie zullen met de Kamer worden gedeeld.

De Duitse toezichthouder is op dit moment nog bezig met het onderzoek naar de brand. Zodra hierover meer bekend is informeren wij uw Kamer daarover.

Ik zal zowel het eigen als het Duitse onderzoek met mijn collega bespreken om hieruit lessen te halen voor de toekomst, met name op het punt van snelle en éénduidige communicatie aan beide zijden van de grens.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer